

DOOSJES, DOOSJES, DOOSJES

door E. A. Panhuizen

Het zorgenkind van de schelpenverzamelaars

Onlangs bracht ik een bezoek aan het Nederlands Instituut voor Biologische Leermiddelen en trof daar ook de zoons van de heer Entrop. Zij waren druk bezig met het vervaardigen van cartonendoosjes. Op mijn vraag of ook het instituut doorlopend doosjesgebrek heeft, werd bevestigend en ontkennend geantwoord.

Bevestigend, omdat de collecties vooral dit jaar enorm uitgebreid werden door de aankoop van de grootste particuliere collectie en dus vele nieuwe soorten in doosjes ondergebracht moesten worden. Ontkennend werd geantwoord omdat men slechts de eigen „cartonagefabriek” in bedrijf behoefde te stellen, om in de kortst mogelijke tijd in de behoefte aan doosjes van verschillend formaat te kunnen voorzien.

Meestal begint men met het bewaren van lege luciferdoosjes — en hierbij worden alle kennissen ingeschakeld — die heel goed bruikbaar zijn voor het opbergen van de kleinere soorten. Bepaald keurig staat het wanneer de doosjes met Ceta-Bever bijts zwart gekleurd worden. Op de bodem komt het vindplaatsetiket en daar bovenop de schelpen, al of niet opgeborgen in glazen buisjes. Maar dan . . . . . Waarin bergen we de grotere soorten op, of de soorten waarvan we meerdere exemplaren willen bewaren, maar waarvoor een luciferdoosje te klein is? De een grijpt dan naar zijn sigarendoosjes, de ander krijgt van een apotheker een aantal doosjes, maar zelden kan iemand U aan een grote hoeveelheid uniforme doosjes helpen, die aansluiting geven op de standaardmaat van het luciferdoosje. Al die doosjes van verschillende makelij werken er stellig niet aan mee om de collectie systematisch te kunnen rangschikken en haar een verzorgd karakter te verlenen.

Het laten vervaardigen van doosjes in verschillende formaten door een cartonagefabriek is een kostbare geschiedenis. De oplaag is altijd te gering. Rest dus dat wij zelf aan het plakken gaan. De methode die het N.I.B.L. volgt leek mij ideaal en door ieder uitvoerbaar. Men is daar uitgegaan van de wens om doosjes te bezitten die 2x, 4x, 6x en 8x het formaat van een luciferdoosje hebben. Daartoe liet men stukjes stocarton snijden in de volgende afmetingen:

voor een doosje in het formaat 2 maal luciferdoosje	10,2 × 8,3 cm
„ „ „ „ „ „ „ 4 „ „	13,6 × 10,2 cm
„ „ „ „ „ „ „ 6 „ „	13,6 × 13,6 cm
„ „ „ „ „ „ „ 8 „ „	16,7 × 13,6 cm

Het snijden is een werkje dat U zeker niet zelf moet gaan doen, maar over moet laten aan een drukkerij of cartonagefabriek, die over grote en zuiver snijdende machines beschikt.

Het hangt natuurlijk van de aard van Uw collectie af van welk formaat U de meeste cartonnetjes wilt bestellen, maar voor een privé-collectie zijn die voor de formaten 2 en 4 x luciferdoosje, de meest gebruikten. Neemt U het stocarton niet te dik, maar zeker ook niet te dun. Te dik stocarton laat zich moeilijk omzetten. Te dun geeft te slappe doosjes, die moeilijk op te pakken zijn, wanneer er zware schelpen, fossielen of stenen in liggen.

Heel prettig te verwerken is stocarton van ongeveer 1,5 mm dikte.

Naast stocarton heeft U nog een goed mes nodig om het carton in te ritsen en de hockjes uit te snijden. Dit laatste gaat echter ook met een stevige schaar.

Het afplakken van de doosjes gebeurt met papierplakband van 2,5 cm breedte, dat in rollen in elke kantoorboekhandel verkrijgbaar is.

Laten wij nu eens gaan kijken naar de tekening waarop het apparaatje afgebeeld staat, dat uit de praktijk geboren werd.

Het wordt gebruikt om evenwijdig aan de omtrek van het cartonnetje snel en zuiver een snede

te maken, die niet dieper mag gaan dan de halve cartondikte. Dit cartonritsen vraagt wat handigheid. In het begin zult U de ene keer wat te ondiep, de andere keer te diep ritzen. Is de rits te ondiep, dan kan het carton moeilijk haaks omgezet worden. Hierop moet men dus met oud carton maar wat gaan oefenen. Het zal spoedig foutloos gaan.

Tekening 1 laat het gehele apparaatje zien. Het bestaat uit een plankje b.v. meubelplaat of multiplex afm. 35 x 20 cm. Om schuiven te voorkomen plakken we aan de onderkant een stuk dun schuimplastic.

Wie veel te snijden heeft doet er goed aan de bovenkant van het plankje te voorzien van een stuk zink, speciaal op de plaats waar geritst wordt. Op het plankje ligt een cartonnetje dat reeds aan drie kanten ingeritst is. Het schuift onder een stukje gordijnrail door, dat op 16 mm afstand van een latje is aangebracht en waar het cartonnetje tegenaan gelegd wordt.

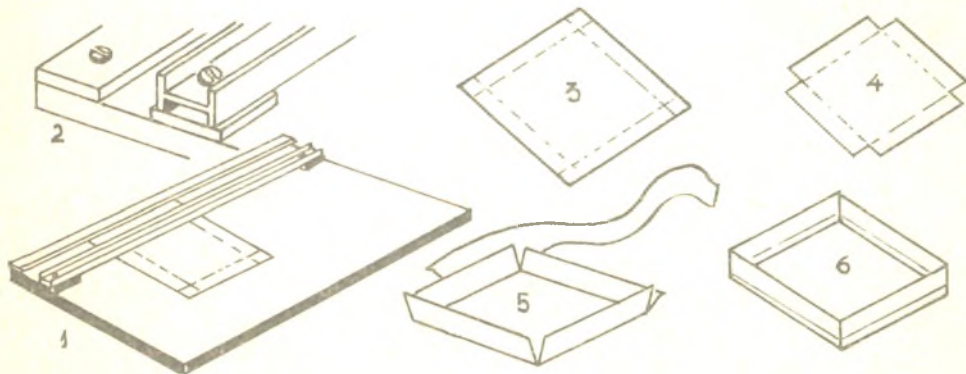
Door nu met een mes langs het railsje te snijden ritzen we het kartonnetje keurig evenwijdig in. Het cartonnetje wordt 4x een kwartslag gedraaid en komt dan uit „de machine” zoals figuur 3 laat zien. Even nog iets over het mes gezegd. Er is maar één mes dat voor zulk werk geschikt is en dat is een Stanleymes. Verkrijgbaar in een ijzerwarenwinkel. De mesjes zijn verwisselbaar. Een ideaal mes voor al Uw werkjes.

Figuur 2 toont U een detail van het apparaat. Het stuk gordijnrail wordt met een schroefje aan een stukje hout of carton geschroefd. Dit blokje moet iets dikker zijn dan het carton, dus b.v. 2—2,5 mm. Links zien we het aanleglatje, dat zuiver evenwijdig met de rail moet lopen. De tussenruimte is 16 mm — de hoogte van een lucifersdoosje.

Om tempo in de productie te krijgen, ritzen we eerst een groot aantal cartonnetjes, om vervolgens de vier hockjes uit te snijden of te knippen (figuur 4). Daarna worden de 4 zijden omgevouwen. De ingeritste kant komt aan de buitenkant.

Van de rol plakband knippen we strookjes die ongeveer 2—3 cm langer dan de omtrek van het doosje moeten zijn. Ongeveer de helft van de breedte van het plakband wordt naar binnen gevouwen. Begonnen wordt halverwege een van de zijden van het doosje. Spoedig zult U de juiste houding voor het plakken gevonden hebben. Heel snel gaat het door de doosjes op hun kant te zetten. Bij het omplakken van de hoeken moeten we de opstaande zijden goed tegen elkaar aan drukken. Het plakband goed strak om de hoeken trekken.

Wilt U spoedig over veel uniforme doosjes beschikken, schakel dan alle gezinsleden in en maak er een lopendebandspelletje van. Een spelletje, waarvan U als verzamelaar natuurlijk de pot wint!

DE CARTONNAGEFABRIEK

Fig. 1. Het gehele ritssapparaat.

Fig. 2. Detail van de rail en de aanleg.

Fig. 3. Cartonnetje aan 4 zijden geritst.

Fig. 4. De 4 hoeken zijn uitgeknipt.

Fig. 5. De opstaande randen worden omgeplakt.

Fig. 6. Het doosje is gereed.